

CHAMBRE DES REPRÉSENTANTS
DE BELGIQUE

1er juin 2022

PROPOSITION DE LOI

**modifiant la loi-programme (I)
du 27 décembre 2006
en ce qui concerne l'indemnisation des
victimes de l'amiante**

RAPPORT

FAIT AU NOM DE LA COMMISSION
DES AFFAIRES SOCIALES, DE L'EMPLOI ET
DES PENSIONS
PAR
M. Hans VERREY

SOMMAIRE

Pages

I. Exposé introductif.....	3
II. Discussion générale	6
III. Discussion des articles et votes.....	14

Voir:

Doc 55 0187/ (S.E. 2019):

- 001: Proposition de loi de Mme Van Peel.
- 002: Avis du Conseil d'État.
- 003: Avis du Conseil national du travail.
- 004: Avis de la Cour des comptes.
- 005: Amendement.

BELGISCHE KAMER VAN
VOLKSVERTEGENWOORDIGERS

1 juni 2022

WETSVOORSTEL

**houdende wijziging van de programmawet (I)
van 27 december 2006
wat de schadeloosstelling voor
asbestslachtoffers betreft**

VERSLAG

NAMENS DE COMMISSIE
VOOR SOCIALE ZAKEN, WERK EN
PENSIOENEN
UITGEBRACHT DOOR
DE HEER **Hans VERREY**

INHOUD

Blz.

I. Inleidende uiteenzetting	3
II. Algemene bespreking.....	6
III. Artikelsgewijze bespreking en stemmingen	14

Zie:

Doc 55 0187/ (B.Z. 2019):

- 001: Wetsvoorstel van mevrouw Van Peel.
- 002: Advies van de Raad van State.
- 003: Advies van de Nationale Arbeidsraad.
- 004: Advies van het Rekenhof.
- 005: Amendement.

07150

**Composition de la commission à la date de dépôt du rapport/
Samenstelling van de commissie op de datum van indiening van het verslag**
Président/Voorzitter: Marie-Colline Leroy

A. — Titulaires / Vaste leden:

N-VA	Björn Anseeuw, Wim Van der Donckt, Valerie Van Peel
Ecolo-Groen	N., Cécile Cornet, Marie-Colline Leroy
PS	Chanelle Bonaventure, Jean-Marc Delizée, Sophie Thémont
VB	Ellen Samyn, Hans Verreyt
MR	Christophe Bombed, Florence Reuter
CD&V	Nahima Lanjri
PVDA-PTB	Nadia Moscufo
Open Vld	Tania De Jonge
Vooruit	Anja Vanrobaeys

B. — Suppléants / Plaatsvervangers:

Frieda Gijbels, Sigrid Goethals, Katrien Houtmeyers, Wouter Raskin
Barbara Creemers, Laurence Hennuy, Dieter Vanbesien, Gilles Vanden Burre
N., Leslie Leoni, Eliane Tillieux, Philippe Tison
Ortwin Depoortere, Dominiek Sleppe, Frank Troosters
Daniel Bacquelaine, Denis Ducarme, Vincent Scourneau
Nathalie Muylle, Els Van Hoof
Gaby Colebunders, Sofie Merckx
Maggie De Block, Egbert Lachaert
Vicky Reynaert, Gitta Vanpeborgh

C. — Membre sans voix délibérative / Niet-stemgerechtigd lid:

Les Engagés Catherine Fonck

N-VA	: Nieuw-Vlaamse Alliantie
Ecolo-Groen	: Ecologistes Confédérés pour l'organisation de luttes originales – Groen
PS	: Parti Socialiste
VB	: Vlaams Belang
MR	: Mouvement Réformateur
CD&V	: Christen-Democratisch en Vlaams
PVDA-PTB	: Partij van de Arbeid van België – Parti du Travail de Belgique
Open Vld	: Open Vlaamse liberalen en democraten
Vooruit	: Vooruit
Les Engagés	: Les Engagés
DéFI	: Démocrate Fédéraliste Indépendant
INDEP-ONAFH	: Indépendant - Onafhankelijk

Abréviations dans la numérotation des publications:	
DOC 55 0000/000	Document de la 55 ^e législature, suivi du numéro de base et numéro de suivi
QRVA	Questions et Réponses écrites
CRIV	Version provisoire du Compte Rendu Intégral
CRABV	Compte Rendu Analytique
CRIV	Compte Rendu Intégral, avec, à gauche, le compte rendu intégral et, à droite, le compte rendu analytique traduit des interventions (avec les annexes)
PLEN	Séance plénière
COM	Réunion de commission
MOT	Motions déposées en conclusion d'interpellations (papier beige)

Afkorting bij de nummering van de publicaties:	
DOC 55 0000/000	Parlementair document van de 55 ^e zittingsperiode + basisnummer en volgnummer
QRVA	Schriftelijke Vragen en Antwoorden
CRIV	Voorlopige versie van het Integraal Verslag
CRABV	Beknopt Verslag
CRIV	Integraal Verslag, met links het definitieve integraal verslag en rechts het vertaalde beknopt verslag van de toespraken (met de bijlagen)
PLEN	Plenum
COM	Commissievergadering
MOT	Moties tot besluit van interpellaties (beigekleurig papier)

MESDAMES, MESSIEURS,

Votre commission a examiné la présente proposition de loi au cours de ses réunions des 9 juin 2021 et 17 mai 2022.

I. — EXPOSÉ INTRODUCTIF

Mme Valerie Van Peel (N-VA) indique que la présente proposition reprend, en l'adaptant, le texte de propositions de loi déposées sous la législature précédente (DOC 54 2002/001 et Doc. Sénat, 5-2278/1).

La dangerosité de l'amiante est connue de longue date, les premiers travaux scientifiques en ce sens remontant à la fin du XIXe siècle. Depuis lors, la littérature médicale a vu se multiplier les études mettant en évidence l'impact néfaste de l'amiante sur la population industrielle, ainsi que sa nocivité pour la population en général, un consensus apparaissant en ce qui concerne le lien entre l'exposition à l'amiante et le risque de développer une asbestose ou le mésothéliome, notamment, outre un risque accru de développer un cancer du poumon, du larynx ou de l'œsophage, etc.

Cela n'a pas empêché une forte croissance de l'utilisation de l'amiante à partir du milieu des années septante, et tout particulièrement en Belgique. De tous les pays industrialisés, la Belgique est (avec le Luxembourg) proportionnellement le pays qui a enregistré la plus forte consommation d'amiante au cours de la période 1960-1970, principalement dans l'industrie et le bâtiment.

Ce n'est cependant que tardivement, en 1998, que la Belgique a appliqué une interdiction totale de l'utilisation, de la réutilisation et de la commercialisation de produits contenant de l'amiante. Dans l'Union européenne, l'interdiction complète de la commercialisation des matériaux contenant de l'amiante est entrée définitivement en vigueur en 2005 (directive 1999/77/CE du 26 juillet 1999).

Comment a-t-on réglé la situation des victimes de l'amiante?

À partir de 2002, les premières propositions visant à mettre en place un fonds chargé d'indemniser les victimes de l'amiante ont été formulées. Le dossier a connu une accélération à l'approche des élections en 2007, sans réel débat: la loi-programme (I) du 27 décembre 2006 a instauré le Fonds pour l'indemnisation des victimes de l'amiante (FIVA), lequel est chargé d'indemniser toutes

DAMES EN HEREN,

Uw commissie heeft dit wetsvoorstel besproken tijdens haar vergaderingen van 9 juni 2021 en 17 mei 2022.

I. — INLEIDENDE UITEENZETTING

Mevrouw Valerie Van Peel (N-VA) geeft aan dat dit wetsvoorstel, met een aantal aanpassingen, de tekst overneemt van tijdens de vorige zittingsperiode ingediende wetsvoorstellen (DOC 54 2002/001 en Stuk Senaat 5-2278/1).

De gevaarlijkheid van asbest is al lang bekend aangezien de eerste wetenschappelijke werken in die zin teruggaan tot eind de negentiende eeuw. Sindsdien zijn in de medische literatuur een toenemend aantal studies verschenen waaruit duidelijk de schadelijke impact van asbest op de nijverheidsbevolking blijkt, evenals de schadelijkheid ervan voor de bevolking in het algemeen. Daardoor is er een consensus ontstaan over het verband tussen een blootstelling aan asbest en het risico op de ontwikkeling van asbestose of mesotheliom, alsook over het gegeven dat zulks een verhoogd risico inhoudt op het ontstaan van long-, strottenhoofd- of slokdarmkanker enzovoort.

Dat neemt niet weg dat, in het bijzonder in België, vanaf het midden van de jaren zeventig het gebruik van asbest fors is toegenomen. Van alle geïndustrialiseerde landen was in de periode van 1960 tot 1970 de asbestconsumptie in België (en in Luxemburg) verhoudingsgewijs het grootst, hoofdzakelijk in de industrie en in de bouwsector.

Nochtans heeft België pas laat, in 1998, een totaal verbod ingesteld op het gebruik, het hergebruik en het op de markt brengen van asbesthoudende producten. Binnen de Europese Unie is een compleet verbod op de commercialisering van asbesthoudende materialen definitief van kracht sinds 2005 (richtlijn 1999/77/EG van 26 juli 1999).

Hoe werd de situatie van de asbestslachtoffers geregeld?

Vanaf 2002 zijn de eerste voorstellen geformuleerd om een fonds op te zetten dat ertoe strekt de asbestslachtoffers schadeloos te stellen. Het dossier is in de aanloop naar de verkiezingen van 2007 in een stroomversnelling geraakt zonder dat een echt debat heeft plaatsgevonden: bij de programmawet (I) van 27 december 2006 werd het Asbestfonds (AFA) opgericht, dat tot taak heeft

les victimes de problèmes de santé liés à l'amiante. Les personnes indemnisées sont non seulement les victimes ayant subi une contamination directe ou indirecte par l'amiante pour avoir travaillé dans une entreprise liée à l'amiante, mais également leurs proches, qui ont pu être exposés indirectement (par transfert des fibres d'amiante via les vêtements, par exemple), mais aussi les "victimes environnementales" ayant développé une maladie liée à l'amiante selon un autre mode de contamination (notamment les riverains de sites industriels travaillant l'amiante ou de décharges dans lesquelles ont été versés des déchets contenant de l'amiante).

Le Fonds d'indemnisation a été organiquement intégré au Fonds des maladies professionnelles, afin de bénéficier de l'expérience de cette institution et d'assurer une cohésion maximale entre le régime d'indemnisation des victimes de l'amiante et le régime d'indemnisation des maladies professionnelles (l'asbestose et le mésothéliome ayant été reconnus comme maladies professionnelles).

Le FIVA est financé par les pouvoirs publics, les employeurs, la gestion financière globale dans le statut social des travailleurs indépendants et au moyen de dotations, legs et subrogations. La contribution des employeurs est fixée à 0,01 % de la masse salariale de leur entreprise, indépendamment de la taille de l'entreprise et de son lien avec l'industrie de l'amiante: le boulanger à Arlon ou le coiffeur à Ostende paie proportionnellement autant que les principales entreprises impliquées dans la pollution à l'amiante! C'est une première curiosité qui mérite d'être épinglée, qui déroge totalement au principe du pollueur-payeur et qui va totalement à l'encontre des solutions retenues, par exemple, aux Pays-Bas et en France.

Le régime prévoit une indemnisation forfaitaire des victimes (dans le cas d'un mésothéliome ou d'une asbestose) ainsi qu'une immunité civile complète des tiers responsables. L'article 125 § 1er, de la loi-programme du 27 décembre 2006 dispose en effet que:

"Art. 125. § 1er. La victime et ses ayants droit qui ont été indemnisés en application du présent chapitre ou d'une législation étrangère équivalente pour une des maladies visées à l'article 118, ne peuvent exercer un recours contre le tiers responsable du dommage, en ce compris ses éventuels préposés ou mandataires, aux fins d'obtenir une réparation intégrale de celui-ci que si ce dernier tombe sous le champ d'application des arrêtés d'exécution de l'article 116, 2° et 3°".

schadeloosstellingen uit te keren aan alle slachtoffers van asbestgerelateerde gezondheidsproblemen. De schadeloos gestelde mensen zijn niet alleen de slachtoffers die rechtstreeks of onrechtstreeks een asbestbesmetting hebben opgelopen doordat zij in een asbestgerelateerde onderneming hebben gewerkt, maar ook hun naasten die mogelijkerwijs indirect werden blootgesteld (door de overdracht van asbestvezels via bijvoorbeeld de kleding), evenals de zogenoemde "milieuslachtoffers" die op een andere besmettingswijze een asbestgerelateerde ziekte hebben opgelopen (daarbij gaat het onder meer om de buurtbewoners van industrieterreinen waar asbest werd verwerkt of van vuilnisbelten waarop asbesthoudend afval werd gestort).

Het schadeloosstellingsfonds is organiek in het Fonds voor de Beroepsziekten geïntegreerd om van de expertise van die instelling gebruik te kunnen maken en om te zorgen voor een maximale samenhang tussen de schadeloosstellingsregeling voor asbestslachtoffers en de schadevergoedingsregeling voor de beroepsziekten (aangezien asbestose en mesotheliom als beroepsziekten zijn erkend).

Het AFA wordt gefinancierd door de overheid, de werkgevers, het globaal financieel beheer in het sociaal statuut der zelfstandigen en via schenkingen, legaten en subrogatie. De bijdrage van de werkgevers is vastgesteld op 0,01 % van de loonmassa van de onderneming, onafhankelijk van de omvang van het bedrijf en van de band ervan met de asbestnijverheid: een bakker in Aarlen of een kapper in Oostende betaalt verhoudingsgewijs evenveel als de belangrijkste ondernemingen die bij de asbestvervuiling betrokken zijn! Dat is een eerste, aantoonbare merkwaardigheid, die volledig afwijkt van het beginsel dat vervuiler betaalt en die regelrecht ingaat tegen de bijvoorbeeld in Nederland en in Frankrijk gekozen oplossingen.

De regeling voorziet in een forfaitaire schadeloosstelling van de slachtoffers (in het geval van een mesotheliom of een asbestose), alsook in een volstrekte burgerrechtelijke immunité van de aansprakelijke derden. Artikel 125, § 1, van de programmawet (I) van 27 december 2006 bepaalt immers het volgende:

"Art. 125. § 1. Het slachtoffer en zijn rechthebbenden die schadeloos werden gesteld bij toepassing van dit hoofdstuk of van een gelijkaardige buitenlandse wetgeving voor één van de ziekten bedoeld in artikel 118, kunnen geen beroep instellen tegen de aansprakelijke derde voor de schade, en dit met inbegrip van zijn eventuele aangestelden of lasthebbers, met als doel een integrale schadeloosstelling daarvoor te verkrijgen voor zover dat deze laatste onder het toepassingsgebied van de uitvoeringsbesluiten van artikel 116, 2° en 3°, valt."

Le paragraphe 2 de la même disposition laisse cependant ouverte l'action en responsabilité civile au profit de la victime ou de ses ayants droit contre le tiers responsable lorsque ce dernier a provoqué intentionnellement la maladie, à savoir notamment le tiers qui a continué d'exposer la victime au risque d'une exposition à l'amiante, alors qu'une autorité publique lui a donné une injonction relative à l'amiante ou ayant une incidence sur l'exposition à l'amiante, à laquelle il n'a pas obtempéré ou à laquelle il ne s'est pas strictement conformé dans les délais imposés.

C'est une deuxième curiosité de la solution mise en place en Belgique en vue d'indemniser les victimes.

Le régime est particulièrement favorable pour les entreprises qui fabriquaient autrefois des produits à base d'amiante et leurs assureurs en responsabilité. Alors que, sur la base de la législation relative aux maladies professionnelles, en payant leur cotisation générale au régime des maladies professionnelles, elles étaient déjà assurées contre les recours d'anciens travailleurs, le régime FIVA les protège également, moyennant le paiement d'une cotisation générale au fonds d'indemnisation, contre les recours de tous les tiers qui font appel au Fonds pour obtenir une indemnisation de dommages personnels – non professionnels – liés à l'amiante.

Pour l'auteur de la proposition, il est évident que la création du FIVA et l'indemnisation forfaitaire des victimes de l'amiante et de leurs ayants droit ne sont qu'une première étape dans l'instauration d'un règlement compensatoire satisfaisant. Si l'avantage d'une indemnisation relativement rapide des victimes via le FIVA peut être souligné, l'immunité du secteur et de l'État posent problème. La poursuite de l'amélioration du système d'indemnisation reste également un point d'attention, au même titre que l'augmentation du nombre d'affections susceptibles d'indemnisation.

La levée de l'immunité civile est un des objectifs poursuivis par la proposition: les exploitants d'activités industrielles ont un devoir de prudence et d'investigation. Outre la législation et les usages, le critère de la prudence sociale entre également en ligne de compte. L'absence de normes légales ou d'usages ne constitue pas un blanc-seing qui dédouane un individu de toute responsabilité.

Les victimes ou leurs ayants droit doivent avoir la possibilité d'engager une action en vue d'obtenir une indemnisation intégrale au titre de la responsabilité civile d'une pollution ou d'une intoxication à l'amiante, afin d'obtenir un dédommagement du préjudice non seulement

Bij § 2 van dezelfde bepaling echter, "blijft de burgerlijke rechtsvordering mogelijk ten voordele van het slachtoffer of zijn rechthebbenden tegen de aansprakelijke derde wanneer laatstgenoemde de ziekte opzettelijk heeft veroorzaakt", dat wil zeggen iedere "derde aansprakelijke die het slachtoffer heeft blijven blootstellen aan het risico van blootstelling aan asbest terwijl een (...) overheid hem een bevel met betrekking tot asbest of met een weerslag op de blootstelling aan asbest heeft gegeven en waaraan geen gevolg wordt gegeven of waarnaar hij zich niet strikt voegt en dit binnen de vastgestelde termijn".

Dat is een tweede merkwaardigheid van de in België ingestelde oplossing om de slachtoffers schadeloos te stellen.

Die regeling is bijzonder gunstig voor de voormalige asbestbedrijven en hun aansprakelijkheidsverzekeraar. Terwijl ze op grond van de wetgeving in verband met de beroepsziekten, via betaling van hun algemene bijdrage aan de regeling inzake de beroepsziekten, reeds verzekerd waren tegen aanspraken van voormalige werknemers, beschermt de AFA-regeling hen, eveneens via betaling van een algemene bijdrage aan het Asbestfonds, tegen aanspraken van alle mogelijke derden die een beroep doen op het fonds ter vergoeding van hun met asbest verband houdende – niet beroepsgerelateerde – personenschade.

Voor de indienster van het wetsvoorstel zijn de oprichting van het AFA en de forfaitaire schadeloosstelling van de asbestslachtoffers en hun rechthebbenden uiteraard slechts een eerste stap naar een afdoende compensatieregeling. Het voordeel van een relatief snelle schadeloosstelling van de slachtoffers via het AFA moet weliswaar worden benadrukt, maar de immuniteit van de sector en van de Staat is een probleem. Ook het verder verbeteren van het schadeloosstellingstelsel blijft een aandachtspunt, evenals de toename van het aantal aandoeningen die voor schadeloosstelling in aanmerking komen.

Een van de doelstellingen van het wetsvoorstel is de opheffing van de burgerrechtelijke immuniteit: de beoefenaars van industriële activiteiten hebben een zorgvuldigheids- en onderzoekspligt. Naast de wetgeving en de gebruiken geldt ook het criterium van de maatschappelijke zorgvuldigheid. De afwezigheid van wettelijke normen of gebruiken is geen vrijbrief die een individu van elke vorm van aansprakelijkheid ontheft.

De slachtoffers of hun rechthebbenden moeten de mogelijkheid krijgen een vordering in te stellen om een integrale schadeloosstelling te verkrijgen op grond van de burgerlijke aansprakelijkheid voor een asbestvervulling of -intoxicatie om aldus niet alleen een financiële,

financier, mais aussi moral. La levée de l'immunité civile a uniquement pour but d'indemniser le préjudice subi par la victime et de donner réparation à la partie lésée. Il va sans dire qu'une double indemnisation d'un même préjudice est cependant exclue.

Pour de nombreuses victimes, cette immunité des pollueurs, qui ont continué à produire des matériaux à base d'amiante, est inacceptable. Des familles entières comptent de nombreuses victimes environnementales, où les cancers et autres maladies liés à l'amiante éclatent les uns après les autres. L'intervenante rappelle le combat courageux mené par la famille Jonckheere-Van Noorbeeck, riveraine de l'usine Eternit à Kapelle-Op-Den-Bos, pour faire condamner le pollueur selon les règles de droit commun de la responsabilité. Trop de victimes s'orientent vers une indemnisation forfaitaire, certes plus accessible mais qui dédouane de leurs responsabilités ceux qui sont à l'origine de ce scandale sanitaire et environnemental.

Pour ces motifs, la proposition entend abroger les deux premiers alinéas de l'article 125, § 1er, de la loi-programme (I) du 27 décembre 2006.

L'intervenante se dit ouverte à la co-signature de sa proposition par d'autres groupes.

*
* * *

La commission a décidé, avant d'entamer la discussion générale de la proposition de loi, de demander l'avis des instances suivantes: le Conseil d'État (voir DOC 55 187/2), le CNT (voir DOC 55 187/3), la Cour des Comptes (voir DOC 55 187/4), le SPF Sécurité sociale, le Fonds amiante, FEDRIS, l'Association belge des victimes de l'amiante (ABEVA) et le Collectif amiante produits dangereux (CAPD).

II. — DISCUSSION GÉNÉRALE

M. Hans Verreyt (VB) salue également le combat mené par la famille Jonckheere-Van Noorbeeck contre les entreprises responsables de la pollution à l'amiante.

Le problème est cependant plus large, il ne touche pas que la commune de Kapelle-Op-Den-Bos. On a en effet retrouvé des déchets contenant de l'amiante dans d'autres décharges en Flandre, et l'entreprise Coverit, filiale d'Eternit, exploitait également un site en Wallonie,

maar ook een morele schadeloosstelling te verkrijgen. De opheffing van de burgerlijke immuniteit heeft enkel tot doel de schade van het slachtoffer te vergoeden en het herstel van de benadeelde te bewerkstelligen. Uiteraard wordt een dubbele schadeloosstelling voor dezelfde schade uitgesloten.

Voor tal van slachtoffers is die immuniteit van de vervuilers, die materialen op basis van asbest zijn blijven produceren, onaanvaardbaar. Eenzelfde familie telt soms vele milieuslachtoffers; het ene na het andere geval van kanker of een andere asbestgerelateerde ziekte steekt er de kop op. De spreekster herinnert aan de moedige strijd van de familie Jonckheere-Van Noorbeeck, omwonenden van de Eternitfabriek in Kapelle-Op-Den-Bos, om de vervuiler te doen veroordelen op basis van de gemeenrechtelijke aansprakelijkheidsregels. Te veel slachtoffers kiezen voor een forfaitaire vergoeding, die weliswaar toegankelijker is, maar die tegelijk zij die aan de oorsprong liggen van dat gezondheids- en milieuschandaal van hun verantwoordelijkheden ontheft.

Om die redenen strekt het wetsvoorstel ertoe het eerste en het tweede lid van artikel 125, § 1, van de programmawet (I) van 27 december 2006 op te heffen.

De spreekster staat ervoor open dat haar voorstel door andere fracties zou worden medeondertekend.

*
* * *

De commissie heeft beslist om, alvorens de algemene besprekking van het wetsvoorstel aan te vangen, het advies in te winnen van de volgende instanties: de Raad Van State (zie DOC 55 0187/002), de NAR (zie DOC 55 0187/003), het Rekenhof (zie DOC 55 0187/004), de FOD Sociale Zekerheid, het Asbestfonds, Fedris, de Association belge des victimes de l'amiante (ABEVA) en het Collectif amiante produits dangereux (CAPD).

II. — ALGEMENE BESPREKING

De heer Hans Verreyt (VB) loopt op zijn beurt de strijd die de familie Jonckheere-Van Noorbeeck heeft geleverd tegen de ondernemingen die de asbestvervuiling hebben veroorzaakt.

Het probleem reikt evenwel verder en beperkt zich niet tot de gemeente Kapelle-Op-Den-Bos. Er werd immers ook asbesthoudend afval aangetroffen op andere stortplaatsen in Vlaanderen, en het bedrijf Coverit, een filiaal van Eternit, baat tevens een site uit in het Waalse

à Harmegnies, où de nombreux cas de cancer ont été signalés parmi les ouvriers occupés par cette entreprise.

Le mécanisme instauré par la loi-programme (I) du 27 décembre 2006 a révélé ses limites. Il conviendrait au minimum de l'évaluer, suite aux auditions menées sous la législature précédente et à la lecture des avis rendus par différentes instances.

L'orateur estime que l'indemnisation forfaitaire évacue trop largement la question des responsabilités, celles des pouvoirs publics – qui ont mis beaucoup de temps avant de s'inquiéter des conséquences sanitaires de l'utilisation de l'amiante dans la construction – comme celles de certaines entreprises qui se sont contentées du strict minimum, à savoir le respect des normes en vigueur, en dépit des signaux d'alerte émis par le monde médical et scientifique.

L'indemnisation par le Fonds est insuffisante et l'immunité dont bénéficient les responsables n'est plus acceptable aujourd'hui. Le CNT a mis en avant le caractère historique du compromis trouvé en 2006 lors de la mise en place du Fonds, et souligne les difficultés qui pourraient naître d'une remise en question de ce compromis. Aux yeux de l'intervenant, ces remarques doivent sans doute être prises en compte, mais elles ne soulèvent pas des difficultés juridiques ou financières insurmontables.

L'intervenant soutiendra dès lors le texte à l'examen.

Mme Cécile Cornet (Ecolo-Groen) reconnaît la difficulté du sujet mis sur la table et partage les préoccupations exprimées par l'auteure de la proposition de loi. Dans ce dossier, la santé publique comme l'environnement ont trop longtemps et gravement été mis à mal. On peut mettre en cause ce modèle économique, où quelques-uns tirent les bénéfices d'une activité dont les conséquences sont supportées par un grand nombre et *in fine* par la collectivité.

Mais la question essentielle qui se pose est de savoir comment soutenir au mieux les victimes de l'amiante.

La réponse à cette question n'est pas simple: le mécanisme d'indemnisation mis en place par la loi-programme (I) du 27 décembre 2006 permet une indemnisation forfaitaire et relativement rapide de toutes les victimes de l'amiante, en ce compris les victimes environnementales, via le Fonds d'indemnisation des victimes de l'amiante. En contrepartie de la mise sur pied de ce Fonds, l'article 125 de la loi-programme a instauré une immunité civile en faveur du tiers responsable du dommage, sauf le cas de la faute intentionnelle. Certaines victimes sont

Harmegnies, waar bij de arbeiders van dat bedrijf veel gevallen van kanker werden gemeld.

De regeling die bij de programmawet (I) van 27 december 2006 werd ingesteld, stuit op haar grenzen. Naar aanleiding van de hoorzittingen tijdens de vorige zittingsperiode en in het licht van de adviezen van verschillende instanties zou die wet op zijn minst moeten worden geëvalueerd.

Volgens de spreker zorgt de forfaitaire vergoeding ervoor dat men te vaak voorbij gaat aan het vraagstuk van de verantwoordelijkheden van de overheid – die zich pas laat zorgen is gaan maken over de gezondheidsgevolgen van het gebruik van asbest in de bouw – en van bepaalde ondernemingen die zich ondanks de alarmsignalen van de medische en wetenschappelijke wereld beperkt hebben tot het strikte minimum, meer bepaald de naleving van de geldende normen.

De schadeloosstelling door het Asbestfonds is ontroeikend en de immuniteit van de verantwoordelijken kan niet langer door de beugel. De NAR heeft gewezen op het historische karakter van het compromis dat in 2006 bij de totstandkoming van het fonds werd bereikt en op de moeilijkheden die zouden kunnen ontstaan mocht men dat compromis op de helling zetten. Volgens de spreker moet men uiteraard rekening houden met die opmerkingen, die evenwel geen onoverkomelijke juridische of financiële moeilijkheden doen rijzen.

De spreker zal dit wetsvoorstel dus steunen.

Mevrouw Cécile Cornet (Ecolo-Groen) erkent dat dit geen eenvoudige kwestie is en deelt de bezorgdheid van de indienster van het wetsvoorstel. In dat dossier werden de volksgezondheid en het milieu te lang en te verregaand genegeerd. Men kan met een beschuldigende vinger wijzen naar een economisch model waarbij enkelingen winst halen uit een activiteit waarvan de gevolgen worden gedragen door velen en uiteindelijk door de gemeenschap.

Maar uiteindelijk is de cruciale vraag hoe de asbestslachtoffers het best kunnen worden gesteund.

Het antwoord op die vraag is niet eenvoudig: de schadeloosstellingsregeling die werd ingesteld bij de programmawet (I) van 27 december 2006 maakt het mogelijk alle asbestslachtoffers, ook de milieuslachtoffers, forfaitair en vrij snel schadeloos te stellen via het Schadeloosstellingsfonds voor asbestslachtoffers. Daartegenover stond dat bij artikel 125 van de programmawet een burgerrechtelijke immuniteit in het leven werd geroepen voor de aansprakelijke derde, behalve indien sprake is van een opzettelijke fout. Sommige slachtoffers

de la sorte mise devant un choix cornélien: soit elles acceptent une indemnisation forfaitaire et limitée, qui ne répare pas nécessairement le dommage de façon adéquate (notamment le dommage moral) et qui éclate la question des responsabilités dans le dommage subi, soit elles se lancent dans des procédures incertaines et surtout longues.

La manière dont le Fonds est financé constitue également un point d'attention: le Fonds est-il suffisamment financé? Et comment justifier que le principe pollueur-payeur n'est pas appliqué, tous les employeurs versant proportionnellement la même contribution?

Une modification du mécanisme mis en place par la loi-programme (I) du 27 décembre 2006 semble nécessaire. Il convient cependant de rechercher dans ce genre de dossier un consensus, d'autant que les avis rendus par les différentes instances consultées ont mis en évidence certaines difficultés que soulève le texte en discussion. Une évaluation du fonctionnement du Fonds semble également nécessaire.

Pour ces raisons, le groupe auquel appartient l'intervenante souhaite encore approfondir la discussion.

Mme Nahima Lanjri (CD&V) reste attachée au compromis trouvé à l'époque, entre les partenaires sociaux, et qui a permis la mise en place d'un mécanisme d'indemnisation rapide et forfaitaire, avec une charge de la preuve allégée pour les victimes. Ce fonds – alimenté par une contribution de l'ensemble des employeurs – aura permis d'indemniser bon nombre de victimes en 15 ans.

La proposition de loi vise à remettre en question ce mécanisme, ce qui soulève des difficultés non seulement pratiques mais également juridiques; le CNT comme le Conseil d'État ont formulé des remarques à ce sujet. Faut-il remettre totalement en question ce mécanisme aujourd'hui? Quelles en seraient les conséquences pour l'ensemble des victimes? Revenir à la situation antérieure au 1er janvier 2007 permettra à certaines victimes d'obtenir une indemnisation conformément au droit commun, mais qu'en sera-t-il des autres? Le risque est grand que seul ceux qui ont les ressources, de temps et d'argent, se lanceront dans des procédures coûteuses, incertaines et de longue haleine.

L'intervenante veut cependant croire que le mécanisme actuel peut être amélioré. Elle plaide à cet effet pour qu'il soit demandé à FEDRIS de mener une évaluation complémentaire du fonctionnement du Fonds d'indemnisation des victimes de l'amiante.

staan op die manier voor een dilemma: ofwel aanvaarden ze de forfaitaire en beperkte schadeloosstelling, die de schade niet noodzakelijkerwijs adequaat herstelt (meer bepaald de morele schade) en waarbij het vraagstuk over de aansprakelijkheid voor de geleden schade uit de weg wordt gegaan, ofwel kiezen ze voor onzekere en vooral langdurige procedures.

De wijze waarop het fonds wordt gefinancierd, vormt ook een aandachtspunt: is dat fonds wel voldoende gefinancierd? Hoe valt te rechtaardigen dat het beginsel dat de vervuiler betaalt niet wordt toegepast? Alle werkgevers betalen immers verhoudingsgewijs dezelfde bijdrage.

Een wijziging van de door de programmawet (I) van 27 december 2006 ingestelde regeling lijkt noodzakelijk. Het is echter raadzaam om in dergelijke dossiers naar consensus te streven, vooral omdat uit de door de verschillende geraadpleegde instanties uitgebrachte adviezen bepaalde moeilijkheden naar voren zijn gekomen die de ter bespreking voorliggende tekst doen rijzen. Een evaluatie van de werking van het Fonds lijkt ook noodzakelijk.

Daarom wil de fractie van de spreekster de besprekking nog uitdiepen.

Mevrouw Nahima Lanjri (CD&V) blijft staan achter het compromis dat destijds met de sociale partners werd bereikt en dat heeft geleid tot een regeling die voorziet in een snelle en forfaitaire schadeloosstelling, met een lichtere bewijslast voor de slachtoffers. Dankzij dat met een bijdrage van alle werkgevers gespijsde Fonds heeft men in 15 jaar tijd tal van slachtoffers schadeloos kunnen stellen.

Het wetsvoorstel beoogt die regeling ter discussie te stellen, wat niet alleen praktische maar ook juridische problemen oplevert; zowel de NAR als de Raad van State hebben hierover opmerkingen gemaakt. Moet die regeling thans volledig op de helling worden gezet? Wat zouden daarvan de gevolgen zijn voor alle slachtoffers? Terugkeren naar de situatie van vóór 1 januari 2007 zal sommige slachtoffers een overeenkomstig het gemene recht verkregen schadeloosstelling opleveren, maar hoe zit het met de anderen? Het risico is groot dat alleen wie de middelen inzake tijd en geld heeft dure, onzekere en langdurige procedures zal aanvatten.

De spreekster is echter ook bereid te geloven dat de huidige regeling voor verbetering vatbaar is. Daartoe roept zij op Fedris te verzoeken om een extra evaluatie van de werking van het schadeloosstellingsfonds voor asbestoslachtoffers.

Mme Nadia Moscufo (PVDA-PTB) rappelle que la Belgique a été, en proportion, un des plus gros producteurs et un des plus gros consommateurs de produits à base d'amiante. Bien que la dangerosité de cette substance soit connue depuis très longtemps, ce n'est qu'à la fin des années '90 que l'amiante a été interdit de production et d'utilisation en Belgique, un intense travail de lobbying ayant retardé la nécessaire prise de décision.

À l'heure actuelle encore, l'amiante fait peser de graves risques sanitaires à une grande partie de la population, qu'il s'agisse des riverains d'anciens sites de production ou de décharges, ou encore de tous ceux qui fréquentent des bâtiments où de l'amiante est encore présent (écoles, bureaux, industries). Ce scandale sanitaire constitue également un cas de violence économique.

Dans leur combat en vue d'obtenir réparation, les victimes ont obtenu une première avancée avec la loi-programme (I) du 27 décembre 2006, qui aura permis à nombre de victimes d'obtenir rapidement un dédommagement, avec un fardeau de la preuve allégé. Le revers de la médaille est que le secteur concerné et les entreprises responsables ont pu de la sorte tirer leur épingle du jeu à moindre frais, en échange d'une contribution forfaitaire proportionnellement identique pour tous les employeurs du pays. Alors qu'un travailleur reconnu victime de l'amiante touche 42 000 euros d'indemnité forfaitaire, Eternit paie approximativement 9 000 euros par an au titre de sa contribution au Fonds! C'est véritablement à ce niveau que ce situe le scandale.

Dès lors, l'intervenante soutiendra la proposition, même si celle-ci est imparfaite, surtout dans une approche globale du problème: la contribution proportionnelle de l'ensemble des employeurs semble inadéquate en ce qu'elle exempte les vrais responsables; le financement du Fonds doit être revu; d'autres types de cancer doivent être pris en compte. Enfin, le droit des victimes d'ester en justice en vue d'obtenir réparation selon les règles du droit commun, à titre individuel, doit être maintenu, ne fût-ce que pour pouvoir obtenir une réparation du préjudice moral, comme l'on fait avec succès Mme Françoise Van Noorbeeck et son fils M. Eric Jonckheere.

L'intervenante déplore les réticences du groupe Écolo-Groen dans ce dossier, lui qui était à la pointe du combat sous la législature précédente; en 2019, une proposition avait été discutée concernant le droit d'ester en justice des victimes et pour mettre fin à l'immunité révoltante

Mevrouw Nadia Moscufo (PVDA-PTB) wijst erop dat België - in verhouding - één van de grootste producenten en verbruikers van asbestproducten is geweest. Hoewel de gevaarlijkheid van die stof al heel lang bekend is, werden de productie en het gebruik van asbest in België pas eind de jaren 1990 verboden, nadat intens lobbywerk de noodzakelijke besluitvorming had vertraagd.

Zelfs thans nog houdt asbest ernstige gezondheidsrisico's in voor een groot deel van de bevolking, of ze nu in de buurt van voormalige productielocaties of stortplaatsen wonen, of bezoeker zijn van gebouwen waar nog steeds asbest aanwezig is (scholen, kantoren, bedrijven). Dit gezondheidsschandaal is ook een geval van economisch geweld.

In hun strijd om te worden vergoed hebben de slachtoffers een eerste overwinning geboekt met de programmatief (I) van 27 december 2006, waardoor veel slachtoffers snel een schadeloosstelling konden krijgen, met een lagere bewijslast. De keerzijde van de medaille is dat de betrokken sector en de verantwoordelijke bedrijven aldus de dans enigszins zijn ontsprongen tegen lagere kosten, in ruil voor eenzelfde verhoudingsgewijze forfaitaire bijdrage voor alle werkgevers van het land. Een als slachtoffer van asbest erkende werknemer ontvangt een forfaitaire schadevergoeding van 42 000 euro, maar Eternit betaalt slechts ongeveer 9 000 euro per jaar als bijdrage aan het Fonds! Daar ligt het echte schandaal.

Daarom zal de spreekster het wetsvoorstel steunen, ook al is het niet perfect, vooral inzake een alomvattende aanpak van het probleem: de verhoudingsgewijze bijdrage van alle werkgevers lijkt ongeschikt omdat de echte verantwoordelijken op die manier worden vrijgesteld; de financiering van het Fonds moet worden herzien; andere vormen van kanker moeten in aanmerking worden genomen. Tot slot moet het recht van de slachtoffers om op individuele basis in rechte op te treden teneinde overeenkomstig de regels van het gemene recht een schadeloosstelling te verkrijgen, worden gehandhaafd, al was het maar om een schadeloosstelling voor de morele schade te kunnen verkrijgen, zoals mevrouw Françoise Van Noorbeeck en haar zoon, de heer Eric Jonckheere, daarin zijn geslaagd.

De spreekster betreurt de terughoudendheid van de Ecolo-Groen-fractie in dit dossier, terwijl die tijdens de vorige zittingsperiode nog het voortouw had genomen in de strijd; in 2019 werd een voorstel besproken met betrekking tot het recht van de slachtoffers om in rechte

des responsables. Si le texte en discussion doit être amendé pour être adopté, il est encore temps de le faire.

Pour Mme Tania De Jonge (*Open Vld*), le dossier des victimes de l'amiante est un dossier douloureux. Il faut toutefois se garder de céder à l'émotion et avoir à l'esprit que la création du Fonds d'indemnisation des victimes de l'amiante a représenté à l'époque un progrès: il a en effet permis d'indemniser rapidement des victimes qui ne disposaient pas du temps et de l'énergie nécessaires pour entamer et faire aboutir des procédures selon le droit commun de la responsabilité.

Faut-il remettre en question ce mécanisme? Beaucoup d'organismes dont l'avis a été demandé ont formulé des remarques critiques et estiment que les victimes ont plus à y perdre qu'à y gagner.

Mme Anja Vanrobaeys (*Vooruit*) considère également que le compromis trouvé en 2006 a constitué une avancée pour les victimes, celles-ci ne devant plus entamer de longues, coûteuses et incertaines procédures de droit commun. Incontestablement, la création du Fonds d'indemnisation des victimes de l'amiante aura permis une indemnisation rapide et simplifiée des victimes.

Un choix doit être fait: revenir sur l'accord de 2006 ou maintenir le Fonds. Certes, des améliorations à la marge sont possibles, voire souhaitables, notamment en ce qui concerne une meilleure répartition de la charge de financement du fonds. Aux yeux de l'intervenante, la plus mauvaise décision serait de revenir à la situation antérieure à 2007, et de laisser les victimes se débrouiller pour obtenir réparation de leur préjudice.

Mme Chanelle Bonaventure (*PS*) rappelle que le Fonds créé dans le cadre de la loi-programme (I) du 27 décembre 2006 est le fruit d'un compromis conclu entre les partenaires sociaux. La solution mise en place présente sans doute des inconvénients, mais présente des avantages qu'il serait dangereux de remettre en question aujourd'hui.

Depuis sa création, le Fonds a permis d'indemniser un nombre considérable de victimes. Pour ce motif, l'intervenante indique ne pas pouvoir soutenir la proposition.

op te treden en om een einde te maken aan de schadelijke immuniteit van de verantwoordelijken. Indien de ter bespreking voorliggende tekst moet worden geamendeerd om te kunnen worden aangenomen, is er nog tijd om dat te doen.

Mevrouw Tania De Jonge (*Open Vld*) vindt het dossier van de asbestslachtoffers een pijnlijke zaak. Men dient er zich echter voor te hoeden dat de emoties niet de overhand nemen en mag niet vergeten dat de oprichting van het schadeloosstellingsfonds voor asbestslachtoffers destijds een stap vooruit heeft betekend: het heeft het immers mogelijk gemaakt slachtoffers die niet de tijd en de energie hadden om volgens het gemeen recht inzake burgerlijke aansprakelijkheid procedures in te leiden en te doorlopen snel schadeloos te stellen.

Moet dat mechanisme ter discussie worden gesteld? Veel instellingen die om een advies werden verzocht, hebben kritische opmerkingen gemaakt en zijn van oordeel dat de slachtoffers meer te verliezen dan te winnen hebben.

Ook mevrouw Anja Vanrobaeys (*Vooruit*) is van oordeel dat het in 2006 bereikte compromis een stap vooruit heeft betekend voor de slachtoffers, aangezien zij geen lange, dure en onzekere procedures van gemeen recht meer hoefden aan te vatten. Het valt niet te ontkennen dat dankzij het schadeloosstellingsfonds voor asbestslachtoffers de slachtoffers snel en gemakkelijker schadeloos konden worden gesteld.

Er moet een keuze worden gemaakt: het akkoord van 2006 terugdraaien of het Fonds handhaven. Toegegeven, marginale verbeteringen zijn mogelijk en zelfs wenselijk, met name inzake een betere verdeling van de lasten ter financiering van het Fonds. De spreekster is echter van oordeel dat terugkeren naar de situatie van vóór 2007 en de slachtoffers zelf laten uitzoeken hoe ze een schadeloosstelling kunnen krijgen voor de geleden schade de slechtste beslissing zou zijn.

Mevrouw Chanelle Bonaventure (*PS*) wijst erop dat het bij de programmawet (I) van 27 december 2006 opgerichte Fonds het resultaat is van een compromis tussen de sociale partners. Die oplossing heeft ongetwijfeld nadelen, maar ze heeft ook voordelen en die thans ter discussie stellen zou niet zonder gevaar zijn.

Sinds de oprichting van het Fonds heeft men een aanzienlijk aantal slachtoffers schadeloos kunnen stellen. Daarom stelt de spreekster dat ze het wetsvoorstel niet kan steunen.

Mme Catherine Fonck (*Les Engagés*) indique que sa proposition de loi (DOC 55 2434/001) modifiant la loi-programme (I) du 27 décembre 2006 en vue de reconnaître le cancer de l'ovaire comme maladie indemnisable par le Fonds d'indemnisation des victimes de l'amiante, traite d'une problématique proche mais néanmoins distincte de celle de la proposition de loi à l'examen. Elle n'a pas souhaité joindre son texte – qui vise à faire reconnaître le cancer de l'ovaire comme maladie indemnisable par le Fonds 'amiante' – à cette dernière.

La question d'une refonte éventuelle du Fonds d'indemnisation des victimes de l'amiante a déjà fait l'objet d'un débat approfondi en 2019, à la fin de la législature précédente. Il avait notamment été question d'élargir la liste des pathologies pouvant donner lieu à une intervention du Fonds, comme par exemple certains cancers pulmonaires ou le cancer du larynx.

Les associations de victimes (notamment l'ABEVA) avaient été à l'origine de ce travail, rendu d'autant plus nécessaire que la situation a évolué depuis 2007: à l'origine, le Fonds avait été essentiellement conçu pour indemniser des travailleurs victimes de l'amiante, en raison d'une exposition directe à l'amiante. C'est pour ce motif que le Fonds d'indemnisation des victimes de l'amiante a été rattaché au Fonds des maladies professionnelles.

Mais au fil du temps, il est apparu que l'amiante ne touche pas que des travailleurs ayant été actifs au sein des entreprises concernées; le nombre de victimes environnementales (riverains, bénévoles, bricoleurs, etc.) a explosé en 15 ans. La connaissance des pathologies liées à une exposition professionnelle ou environnementale a également progressé en 15 ans, on sait à présent que l'amiante ne provoque pas que des asbestoses ou des mésothéliomes, mais qu'il aggrave significativement le risque de développer certains types de cancer.

L'indemnisation forfaitaire des victimes, par le biais du Fonds, est en soi une chose positive. Il serait en tout cas dangereux pour les victimes d'opérer une rupture radicale dans la manière dont elles peuvent obtenir une indemnisation; une victime n'est pas l'autre, dans la plupart des cas l'intervention du Fonds permet une indemnisation adéquate, rapide et simplifiée des victimes.

Mais il semble néanmoins nécessaire de faire évoluer les choses:

Mevrouw Catherine Fonck (*Les Engagés*) wijst erop dat haar wetsvoorstel (DOC 55 2434/001) tot wijziging van de programlawet (I) van 27 december 2006, ten einde eierstokkanker toe te voegen aan de lijst van de ziekten die door het Asbestfonds worden vergoed, een probleem betreft dat aansluit bij dat van het onderhavige wetsvoorstel, maar dat niettemin verschillend is. Daarom heeft ze er de voorkeur aan gegeven haar wetsvoorstel niet aan de voorliggende tekst te koppelen.

Over een eventuele hervorming van het Asbestfonds is al een doorwrocht debat gevoerd in 2019, op het einde van de vorige zittingsperiode. Toen was onder meer sprake van een uitbreiding van de lijst van aandoeningen die voor schadeloosstelling door het fonds in aanmerking komen, zoals bepaalde vormen van longkanker en strottenhoofdkanker.

De slachtofferverenigingen (met name ABEVA) hadden de aanzet gegeven voor dat werk, dat des te noodzakelijker was geworden door de veranderingen die zich sinds 2007 voorgedaan hadden: oorspronkelijk was het Asbestfonds in de eerste plaats in het leven geroepen om de werknemers die het slachtoffer van asbest waren geworden als gevolg van rechtstreekse blootstelling schadeloos te stellen. Om die reden werd het Asbestfonds ondergebracht bij het gewezen Fonds voor de beroepsziekten.

Mettertijd is evenwel gebleken dat asbest niet louter slachtoffers heeft gemaakt bij de mensen die in de betrokken ondernemingen werkten: het aantal omgevingsslachtoffers (omwonenden, vrijwilligers, klussers enzovoort) is in vijftien jaar tijd fors gestegen. In die vijftien jaar is ook de kennis van de aandoeningen die met een beroepsmatige of omgevingsgerelateerde blootstelling verband houden, erop vooruitgegaan en we weten nu dat asbest niet alleen asbestos of mesotheliom veroorzaakt, maar ook het risico op de ontwikkeling van bepaalde kankers sterk vergroot.

De forfaitaire schadeloosstelling van de slachtoffers via het Asbestfonds is op zich een goede zaak. Voor de slachtoffers zou het in elk geval risicotvol zijn een wig te drijven in de wijze waarop ze schadeloos kunnen worden gesteld; het ene slachtoffer is het andere niet en in de meeste gevallen kan het slachtoffer via het Asbestfonds passend, snel en eenvoudig schadeloos worden gesteld.

Niettemin lijkt het nu noodzakelijk op een aantal punten in te grijpen:

— L'immunité civile absolue dont jouissent les anciens exploitants n'est aujourd'hui plus défendable, surtout dans des cas où une négligence grave peut être démontrée;

— Le financement du Fonds devrait pouvoir être revu, conformément d'ailleurs à ce qui était prévu originellement.

D'autres points dans ce dossier méritent également l'attention, comme la prévention et la santé au travail, le suivi à long terme des victimes potentielles (compte tenu du long délai de latence des pathologies liées à l'amiante), une meilleure prise en compte de la situation des victimes environnementales.

Mme Florence Reuter (MR) est sensible à la situation des victimes mais redoute les conséquences d'une remise en cause inconsidérée de l'accord qui a présidé à la mise en place du Fonds d'indemnisation des victimes de l'amiante. On peut envisager de faire évoluer la situation, pour améliorer la situation des victimes tout en prenant en compte les remarques formulées par les différentes instances auxquelles un avis a été demandé. L'intervenante ne souhaite pas que l'on modifie un bien pour un mal.

Mme Valerie Van Peel (N-VA) estime que le texte est à présent mûr pour une décision.

Le scandale environnemental de l'amiante n'a fait que prendre de l'ampleur ces dernières années; compte tenu du temps de latence des maladies liées à l'amiante, le nombre des victimes continuera à croître dans les années à venir. Il faut au moins laisser à ces victimes la possibilité de choisir entre l'indemnisation forfaitaire du Fonds amiante et l'action en responsabilité civile de droit commun, et donc lever l'immunité dont bénéficient aujourd'hui les responsables de ce scandale sanitaire.

L'intervenante rappelle le combat mené par certaines victimes pour faire condamner l'entreprise Eternit ("Stille killer asbest: Het familiedrama van Kapelle-Op-Den-Bos", *Humo*, 17 mai 2022).

Les avis qui ont été demandés lorsque la présente proposition de loi a été présentée ont été rendus. Un amendement a d'ailleurs été déposé – qui remplace l'article 2 de la proposition - en vue de donner suite à une observation du SPF Sécurité sociale. L'oratrice se dit ouverte à tout amendement qui permettrait d'améliorer encore le texte de la proposition.

— de burgerrechtelijke onschendbaarheid die de voormalige exploitanten genieten, valt niet langer te verdedigen, des te meer in de gevallen waar zware nalatigheid kan worden aangetoond;

— de financiering van het Asbestfonds zou moeten kunnen worden herzien, in overeenstemming met wat overigens oorspronkelijk vooropgesteld was.

Nog andere punten in dit dossier verdienen aandacht, zoals preventie en gezondheid op het werk, een lange-termijnmonitoring van potentiële slachtoffers (gelet op de lange latentietijd van de asbestgerelateerde aandoeningen) en het beter in rekening brengen van de situatie van de omgevingsslachtoffers.

Mevrouw Florence Reuter (MR) heeft het volste begrip voor de situatie van de slachtoffers, maar hoedt zich voor ondoordacht gemorrel aan het akkoord dat aan de oprichting van het Asbestfonds voorafgegaan is. Het valt te overwegen een en ander bij te sturen om de situatie voor de slachtoffers te verbeteren, doch rekening houdend met de opmerkingen van de instanties waarvan het advies werd ingewonnen. De spreekster wil in elk geval voorkomen dat men er uiteindelijk op achteruit zou gaan.

Mevrouw Valerie Van Peel (N-VA) is van oordeel dat de tekst voldoende voldragen is om er een beslissing over te nemen.

Het milieuschandaal rond asbest is de jongste jaren alleen maar uitgedijd; gelet op de latentietijd van de asbestgerelateerde ziekten zal het aantal slachtoffers de komende jaren alleen maar stijgen. Die slachtoffers moeten minstens de keuze kunnen maken tussen een forfaitaire schadeloosstelling door het Asbestfonds en een gemeenrechtelijke aansprakelijkheidsvordering, en dus moet een einde worden gemaakt aan de immunité die thans geldt voor de verantwoordelijken voor dit gezondheidsschandaal.

De spreekster herinnert aan de strijd die sommige slachtoffers voeren om het bedrijf Eternit veroordeeld te zien ("Stille killer asbest: Het familiedrama van Kapelle-op-den-Bos", *Humo*, 17 mei 2022).

De adviezen waar ten tijde van de indiening van dit wetsvoorstel om werd verzocht, zijn inmiddels uitgebracht. Om gevolg te geven aan een opmerking van de FOD Sociale Zekerheid werd overigens een amendement ingediend, met het oog op de vervanging van artikel 2 van het wetsvoorstel. De spreekster staat open voor elk amendement dat de tekst van het wetsvoorstel beter zou kunnen maken.

L'intervenante estime par ailleurs que la prise de conscience de nombre d'intervenants est bien tardive. La discussion du texte à l'examen a été entamée il y a près d'un an, des avis ont été demandés à toutes les parties prenantes dans ce dossier et des auditions ont été organisées sous la législature précédente. Toujours sous la législature précédente, le groupe Ecolo-Groen était à la pointe pour mettre un terme à l'immunité des tiers responsables. Les modifications proposées par le texte à l'examen ne mettent pas en danger le Fonds d'indemnisation des victimes de l'amiante, il s'agit simplement de permettre aux victimes environnementales de recourir également aux voies de recours de droit commun. Pour le dire clairement, la proposition ne concerne pas les victimes qui sont couvertes par le Fonds.

Certains orateurs ont laissé la porte entrouverte pour une amélioration à la marge du fonctionnement du Fonds, notamment en ce qui concerne la liste des pathologies qui peuvent être prises en compte. La proposition de Mme Fonck (DOC 55 2434) va dans ce sens et mérite d'être examinée. Mais l'oratrice regrette l'obstruction de la majorité dans un dossier qui est étranger à l'accord de gouvernement: à ses yeux, si on ne peut mener un travail parlementaire en vue d'améliorer le sort des victimes sans sortir du schéma majorité contre opposition, le mandat parlementaire est vidé de son sens.

Mme Marie-Colline Leroy (Ecolo-Groen) acte les propositions formulées concernant le fonctionnement du Fonds (évaluation et élargissement des pathologies pouvant être prises en compte). Sur le fond de la proposition à l'examen, il faut bien constater qu'aucun consensus ne s'est encore dégagé pour modifier l'économie du mécanisme d'indemnisation instauré par la loi-programme (I) du 27 décembre 2006 et que, déjà sous la législature précédente, les résultats obtenus ont été en-deçà des attentes. Pour autant, l'intervenante estime qu'on n'en a pas terminé avec ce dossier sous cette législature et que ceux qui espèrent améliorer substantiellement la situation des victimes n'ont pas renoncé.

Voorts is de spreekster van mening dat veel sprekers zich wel heel laat van de zaak bewust worden. De besprekking van de voorliggende tekst werd bijna een jaar geleden aangevat, van alle stakeholders in dit dossier werden de adviezen ingewonnen en tijdens de vorige zittingsperiode werden hoorzittingen gehouden. En tijdens diezelfde zittingsperiode stond de Ecolo-Groen-fractie mee vooraan om een einde te maken aan de immunitet van de verantwoordelijke derden. De door de voorliggende tekst beoogde wijzigingen brengen het Schadeloosstellingfonds voor asbestslachtoffers niet in gevaar. Het enige opzet is het voor de omgevingsslachtoffers mogelijk te maken ook een gemeenrechtelijke vordering in te stellen. Het weze duidelijk: het wetsvoorstel slaat niet op de slachtoffers die door het Asbestfonds gedekt zijn.

Sommige sprekers hebben de deur op een kier gezet om in één beweging de werking van het Fonds te verbeteren, meer bepaald wat de lijst van de in aanmerking te nemen aandoeningen betreft. Het wetsvoorstel van mevrouw Fonck (DOC 55 2434/001) gaat in die richting en is het bespreken waard. De spreekster betreurt evenwel de tegenkanting van de meerderheid in een dossier dat niet in het regeerakkoord aan bod komt: als parlementair werk om het lot van de slachtoffers te verbeteren onmogelijk blijkt zonder de stereotiepe tweestrijd tussen meerderheid en oppositie, dan is het parlementair mandaat volgens de spreekster niet meer dan een lege huls.

Mevrouw Marie-Colline Leroy (Ecolo-Groen) neemt nota van de geformuleerde voorstellen over de werking van het Asbestfonds (evaluatie en uitbreiding van de aandoeningen die in aanmerking kunnen worden genomen). Wat de inhoud van het ter besprekking voorliggende wetsvoorstel betreft, kan men er niet omheen dat nog geen enkel vergelijk werd gevonden om de economie te wijzigen van het schadeloosstellingsmechanisme dat werd ingesteld bij de programmawet (I) van 27 december 2006, en dat al tijdens de vorige zittingsperiode de resultaten onder de verwachtingen zijn gebleven. Toch meent de spreekster dat men met dit dossier nog niet klaar is tijdens deze zittingsperiode en dat wie de situatie van de slachtoffers significant hoopt te verbeteren, het er niet bij laat zitten.

III. — DISCUSSION DES ARTICLES ET VOTES**Article 1er**

Cet article fixe le fondement constitutionnel de la proposition de loi et n'appelle aucun commentaire particulier.

L'article 1er est rejeté par 10 voix contre 6.

Par conséquent, l'ensemble de la proposition de loi est rejeté.

*
* * *

Le rapporteur,

Hans VERREYLT

La présidente,

Marie-Colline LEROY

III. — ARTIKELSGEWIJZE BESPREKING EN STEMMINGEN**Artikel 1**

Dit artikel bepaalt de constitutionele grondslag van het wetsvoorstel. Er worden geen opmerkingen over gemaakt.

Artikel 1 wordt verworpen met 10 tegen 6 stemmen.

Derhalve wordt het volledige wetsvoorstel verworpen.

*
* * *

De rapporteur,

Hans VERREYLT

De voorzitster,

Marie-Colline LEROY